

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
z dnia 22 maja 2019 r.

**w przedmiocie poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny
oraz ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka**

Krajowa Rada Sądownictwa, po zapoznaniu się z treścią poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka, przedstawia następujące uwagi:

Po pierwsze, Krajowa Rada Sądownictwa zauważa, że proponowane w art. 1 projektu ustawy zmiany w zakresie dotyczącym przepisów ustawy – Kodeks karny, pozostają zbieżne z uchwaloną przez Sejm RP w dniu 16 maja 2019 r. ustawą o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, która stanowi odpowiedź na potrzebę wzmocnienia ochrony prawnokarnej w zakresie czynów godzących w tak fundamentalne dobra prawne jak życie i zdrowie człowieka, wolność seksualna, czy własność. Dążąc do ustanowienia odpowiedniej ochrony praw człowieka lub innych interesów jednostki dokonano głębokich zmian w ukształtowaniu rodzaju i wysokości sankcji karnej grożącej za dany typ przestępstwa, uwzględniające w szczególności potrzebę surowej represji wobec sprawców tych czynów, które budzą silną społeczną potrzebę odpłaty i napiętnowania. Mając na uwadze powyższe, przedstawione w poselskim projekcie ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny propozycje pozostają nieaktualne, wobec treści:

– art. 1 pkt 7 ustawy nowelizującej, mocą której nadano nowe brzmienie przepisowi art. 41 § 1a ustawy – Kodeks karny;

– art. 1 pkt 31 lit. d ustawy nowelizującej, mocą której nadano nowe brzmienie przepisowi art. 101 § 4 ustawy – Kodeks karny;

– art. 1 pkt 33 ustawy nowelizującej, mocą której nadano nowe brzmienie przepisowi art. 105 ustawy – Kodeks karny.

Brak aktualności przedstawionego projektu ustawy w części dotyczącej zmian w ustawie – Kodeks karny, czyni zbędnym szczegółowe odnoszenie się do propozycji przedstawionych w art. 1 projektu ustawy.

Odnosząc się do treści art. 2 projektowanej ustawy, Krajowa Rada Sądownictwa zauważa, że zasadniczo kwestie w nim regulowane pozostają poza kompetencją Krajowej

Rady Sądownictwa wyznaczoną art. 3 pkt 6 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 84). Na marginesie wyłącznie Krajowa Rada Sądownictwa postanowiła natomiast zgłosić następującą uwagę, która nasuwa się wskutek analizy tego przepisu w zakresie, w jakim dotyczy postępowania przed sądami.

Wątpliwości Rady budzi zatem proponowane brzmienie art. 10e ust. 4 ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka, które wprost wyłącza kompetencję Prokuratora Generalnego do wnoszenia kasacji w sprawach, o których mowa w art. 10d ust. 1, przyznając ją Przewodniczącemu zespołu do spraw ścigania przestępstw określonych w rozdziale XXV Kodeksu karnego. Tak ustalona kompetencja Przewodniczącego zespołu do wniesienia kasacji nie wyłącza jednocześnie uprawnienia przyznanego w tym zakresie Rzecznikowi Praw Dziecka (vide: art. 10 ust. 1 pkt 2 lit. c ustawy o Rzeczniku Praw Dziecka), z drugiej zaś strony ogranicza w tych sprawach środki prawne przysługujące obecnie Prokuratorowi Generalnemu.

Końcowo, Krajowa Rada Sądownictwa zauważa, że art. 3 przedstawionego projektu ustawy może budzić uzasadnione wątpliwości co do zgodności z zasadą niedziałania prawa wstecz (*lex retro non agit*). U podstaw tej zasady leży wyrażona w art. 2 Konstytucji RP zasada demokratycznego państwa prawnego. Jako dyrektywa postępowania organów prawodawczych polegająca na zakazie stanowienia norm prawnych, które nakazywałyby stosować nowoustanowione normy do zdarzeń, które miały miejsce przed ich wejściem w życie, zasada ta nie dopuszcza stanowienia norm z mocą wsteczną, jeżeli podmioty, których te normy dotyczą, nie mogły racjonalnie przewidzieć tego rodzaju decyzji, a nadzwyczajne okoliczności, czy dobra, podlegające ochronie konstytucyjnej, decyzji takiej nie usprawiedliwiają. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego podkreśla się, że od omawianej zasady można odstąpić, jednak tylko wyjątkowo i z usprawiedliwionych względów, nadając normom możliwości oddziaływania na sytuacje zastane, jeżeli zaistniały ważne powody, a zainteresowane podmioty miały podstawy, by oczekiwać uchwalenia takich norm (wyroki z: 27 lutego 2002 r., sygn. akt K 47/01 i z 5 listopada 2002 r., sygn. akt P 7/01). Szczególnym ujęciem zasady *lex retro non agit* jest zasada *nullum crimen sine lege*, która stanowi o zagwarantowaniu obywatelowi, że podjęte przez niego działanie nie jest karalne, a jeżeli tak, to zagrożone jest dokładnie określoną karą. Art. 42 ust. 1 Konstytucji mówi o czasie popełnienia czynu jako o punkcie, w którym dany czyn ma być zabroniony przez obowiązującą ustawę, aby rodził odpowiedzialność karną (wyrok TK z 13 października 2009 r., sygn. akt P 4/08 OTK ZU 9A/2009, poz. 133).

Przepis intertemporalny przewidziany w art. 3 projektu ustawy nowelizującej, odnosi się do czynów popełnionych przed dniem jej wejścia w życie i w tym dniu nieprzedawnionych, ustalając, że stosuje się do nich przepisy o przedawnieniu określone w tej ustawie. Zdaniem Krajowej Rady Sądownictwa, rozwiązanie to może być odnoszone do sytuacji retroaktywności, dotyczy bowiem „zamkniętych stanów faktycznych” wykazując podobieństwo do wprowadzenia z mocą wsteczną karalności określonych zachowań (por. wyrok TK z 15 października 2008 r., sygn. akt P 32/06, OTK ZU 8A/2008, poz. 138).

Z przedstawionych wyżej względów Krajowa Rada Sądownictwa negatywnie opiniuje przedstawiony projekt ustawy.